

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від «31» серпня 2017 року
(протокол № 1)

Історія педагогіки

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня)
спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини)
(шифр і назва спеціальності)

**Бердянськ
2017 рік**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Бердянський державний педагогічний університет.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. пед. наук, доцент Малихін А.О.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “16” червня 2017 року, протокол № 8.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія педагогіки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини).

Педагогічна освіта виступає гарантом відродження української освітньої традиції. Історія педагогіки разом з історією, гуманітарно-філософською культурою допоможе освоїти безмежний вітчизняний і світовий простір етнічних культур, оволодіти базовим компонентом світоглядно-орієнтованих знань.

Модульна програма є етапом у досягненні належного рівня засвоєння історико-педагогічних знань з урахуванням їх професійної, педагогічної, культурологічної, світоглядної функції, а також евристичної та прогностичної спрямованості. Актуальність багатьох історико-педагогічних проблем, явищ, діяльність окремих персоналій спонукала опрацювати підходи до їх розгляду у процесі вивчення історії освіти і педагогічної думки.

Підготовка вчителя в умовах педагогічного університету передбачає ознайомлення з багатоміковим генезисом вітчизняної та світової освіти і педагогічного пошуку як важливої сфери духовної культури суспільства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування та розвиток професійної компетентності майбутнього педагога початкової школи щодо аналізу історико-педагогічних явищ.

У викладанні курсу «Історія педагогіки» реалізуються **міждисциплінарні зв'язки** з навчальними предметами «Історія України», «Філософія», «Основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія і методика виховання», «Історія української культури» та з іншими науками.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС/ 90 години.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Становлення європейської педагогічної думки

Змістовий модуль 1. Становлення і розвиток європейських освітньо-виховних систем

Тема 1. Виникнення освіти й виховання в світовій суспільній цивілізації

Тема 2. Освіта та виховання у Давній Греції та Римі

Тема 3. Західноєвропейська педагогіка в епохи середньовіччя та Відродження

Тема 4. Педагогічні ідеї епохи просвітництва.

Тема 5. Основні теорії європейської освіти нового часу.

Тема 6. Сучасна освіта у розвинених країнах світу.

Модуль 2. Становлення і розвиток національної системи освіти.

Змістовий модуль 2. Становлення і розвиток педагогічної думки в Україні

Тема 1. Педагогічна думка за часів Київської Русі та українського Відродження.

Тема 2. Освіта і педагогічна думка в Україні у XIX ст.

Тема 3. Освіта, шкільництво в Україні у першій половині XX ст. педагогічна спадщина А.С. Макаренка

Тема 4. Розвиток української школи і педагогіки у другій половині XX ст.

Тема 5. Сучасні тенденції розвитку національної педагогічної думки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія педагогіки» є розгляд історико-педагогічного процесу в Україні з позицій цілісного концептуального підходу у контексті розвитку світового культурно-освітнього процесу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія педагогіки» є:

- формування у студентів знання про основні шляхи та закономірності розвитку виховання, школи і педагогічної думки у різні історичні періоди;
- формування у студентів системи знань про світовий історико-педагогічний процес та про місце української педагогіки в ньому;
- формування вміння застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості українського й інших народів у своїй майбутній професійній діяльності;
- виховання любові до педагогічної професії, формування ідеалу вчителя на основі яскравих прикладів життя відомих педагогів (Я.-А.Коменський, Ж.-Ж.Руссо, К.Ушинський, А.Макаренко тощо) і формування основ педагогічної майстерності;
- формування самостійного історико-педагогічного мислення (навчити бачити і розуміти закономірності розвитку педагогічних категорій);
- формування критичного ставлення до педагогічної спадщини минулого, що буде утримувати майбутнього педагога від консерватизму і рутини, а також від псевдоноваторства в учительській роботі;
- формування вміння користуватися методами ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ і фактів;
- розширення професійного світогляду, збагачення духовної культури майбутніх педагогів.

Основні компетентності і результати навчання згідно з вимогами освітньої (освітньо-наукової) програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя.	ПРН 19. Уміти вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя, володіти прийомами самовдосконалення.
ФК 4. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів.	ПРН 6. Володіти формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Становлення європейської педагогічної думки

Змістовий модуль 1. Становлення і розвиток європейських освітньо-виховних систем

Тема 1. Виникнення освіти й виховання в світовій суспільній цивілізації

Предмет і завдання історії педагогіки. Підходи світової науки до виникнення виховання. Виховання у первісному суспільстві. Виникнення перших шкіл у світовій цивілізації.

Тема 2. Освіта та виховання у Давній Греції та Римі

Виховання у Древній Греції. Древньогрецькі філософи про формування людської особистості (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит). Школа і педагогіка Стародавнього Риму.

Тема 3. Західноєвропейська педагогіка в епохи середньовіччя та Відродження

Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху середньовіччя. Школа і педагогічна думка епохи Відродження. Я.А. Коменський та його педагогічна система.

Тема 4. Педагогічні ідеї епохи просвітництва.

Педагогічні ідеї Джона Локка. Система виховання та вікова періодизація Жан-Жака Руссо. Педагогічні погляди Клода Гельвеція.

Тема 5. Основні теорії європейської освіти нового часу.

Реформаторські течії наприкінці XIX – на початку XX ст. в Європі. Характеристика основних теорій європейської освіти нового часу. Теорія «громадського виховання» і «трудової школи». Теорія «вільного виховання». Експериментальна педагогіка. Педагогіка особистості. Теорія нового виховання і «нових шкіл». Вальдорфська педагогіка.

Тема 6. Сучасна освіта у розвинених країнах світу.

Еволюція освітніх систем у розвинених країнах у XXI ст. Система освіти у США. Освітня система у Великобританії. Характеристика освітньої системи у Німеччині. Система освіти у Франції. Система освіти в Японії.

Модуль 2. Становлення і розвиток національної системи освіти.

Змістовий модуль 2. Становлення і розвиток педагогічної думки в Україні

Тема 1. Педагогічна думка за часів Київської Русі та українського Відродження.

Виховання, школа і педагогічна думка в Київській Русі. Освіта і педагогічна думка у період українського Відродження. Педагогічна спадщина Г.С. Сковороди. Система освіти на Лівобережжі і в Слобідській Україні, Правобережній Україні та Закарпатті (друга половина XVIII століття).

Тема 2. Освіта і педагогічна думка в Україні у XIX ст.

Освіта і педагогічна думка в Україні першої половини XIX ст. Педагогічні погляди Т. Шевченка. К. Ушинський та його педагогічна система. Організаційна й педагогічна діяльність М. Корфа.

Тема 3. Освіта, шкільництво в Україні у першій половині XX ст. педагогічна спадщина А.С. Макаренка

Освіта, шкільництво в Україні у першій половині XX ст. Життя, педагогічна та творча діяльність А. Макаренка. Педагогічні ідеї А. Макаренка. Педагогічні аспекти літературно-художньої спадщини А. Макаренка.

Тема 4. Розвиток української школи і педагогіки у другій половині XX ст.

Розвиток педагогіки в Україні у другій половині XX ст. Життя та педагогічна діяльність В. Сухомлинського. Педагогічні ідеї В. Сухомлинського. Стислий аналіз педагогічних праць В. Сухомлинського.

Тема 5. Сучасні тенденції розвитку національної педагогічної думки.

Реформування освіти в Україні на сучасному етапі розвитку суспільства шляхи та засоби національного виховання підростаючого покоління в Україні. Реформування професійної, вищої й педагогічної освіти в Україні.

3. Рекомендована література

Базова

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: підручник. / Л.В. Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с.
2. Левківський М.В. Історія педагогіки: навч.метод. посібник./ М.В.Левківський. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 190 с.
3. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки : навч. посібник / О. О. Любар, [М. Г. Стельмахович](#), [Д. Т. Федоренко](#) . – К : Знання, 2003 . – 450 с. .
4. Проніков О.К. Історія педагогіки: курс лекцій / О.К.Проніков. –К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. - 440с.
5. Скільський Д.М. Історія української педагогіки /Д.М.Скільський . – Тернопіль: Навчальна книга –Богдан, 2012. -340с.

Допоміжна

1. Антология педагогической мысли Украинской ССР. – М., 1988. – 238с.
2. Бабишин С.Д. Школа та освіта Давньої Русі. / С.Д. Бабишин. – К.: Вища школа, 1973. – 167с.
3. Боровський Я.С. Світогляд давніх киян / Я.С. Боровський – К.: Наукова думка, 1992. – 180с.
4. Бурлака Я.І. Історія педагогіки України: витоки, пошуки, проблеми / Я.І.Бурлака, Ю.Д. Руденко. //Рідна школа. – 1992-№ 1. – С23-25.
5. Джуринский А.Н. Зарубежная школа: история и современность / А.Н.Джуринский. – М.: Форум, 1998. – 184с.
7. Джуринский А.Н. Сравнительная педагогика. Учебное пособие. / А.Н.Джуринский. – М.: Просвещение, 1998. – 210с.
10. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения: В 2-х т./ Я.-А. Коменский. – М.: Педагогика. 1982.
11. Коменский Я.А., Д Локк, Ж.-Ж.Руссо, И.Г.Песталоцци: Педагогическое наследие. – М.: Педагогика, 1989. – 268с.
12. Історія педагогіки [Електронний ресурс] : навчально-методичний WEB-проект / авт. В.П.Кравець, О.І.Мешко. - Тернопіль, 2002. - Режим доступу: [http://www.tnpu.edu.ua/kurs/2/index, htm](http://www.tnpu.edu.ua/kurs/2/index.htm).
13. Макаренко А.С. Педагогические сочинения: В 8-ми т. / А.С.Макаренко. – М.: Педагогика. 1983-1986.
14. Нариси історії українського шкільництва. 1905-1933. / Під заг. ред. О.Сухомлинської. – К., 1996. – 246с.
- 15.Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги : підручник / А.М.Бойко, В.Д.Бардінова та ін. - К. : ВД «Професіонал», 2004. - 576 с.
16. Сковорода Г.С. Твори в 2-х т. – К.: АТ «Обереги». 1994.
17. Сухомлинський ВО. Вибрані твори: В 5-ти т. – К.. 1979-1980.
18. Ушинський К.Д. Вибрані твори.- К.: Радянська школа, 1983.
19. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. – К.: Вища школа, 1961. – 246с.
20. Хрестоматія з дошкільної історії педагогіки / За ред. Смалія В.З., Борисової З.Н. – К., 1990. – 342с.
21. Хрестоматія по истории Древнего Мира / Под ред. В.В. Сбруева. – М., 1956. – 286с.
22. Хрестоматія по истории зарубежной педагогики. – М.: Просвещение, 1981. – 296с.

Інтернет-джерела

1. www.nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського представляє електронний каталог періодичних видань.
2. <http://www.library.edu-ua.net/id/485/> - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинсько-го НАПН України.
3. <http://vognutyi.ru/lib/> - колекція електронних книг.
4. <http://www.mon.gov.ua/> - Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України - офіційний сайт.
5. <http://enc-dic.com/biography> - бібліографічний словник.
6. <http://enc-dic.com/pedagogics> - педагогічний словник.
7. <http://uk.wikipedia.org/wiki> - Вікіпедія, вільна енциклопедія.
8. www.klex.ru/books/age_psychology/diary.rar - електронна бібліотека праць класиків педагогіки.
9. http://www.rsu.edu.ru/files/e-learning/Shetinina_History/10.htm - електронний навчально-методичний посібник з історії педагогіки
10. <http://www.ukrainians-world.org.ua/ukr/peoples/>?letter=%D0%9C - енциклопедія «Українці в освіті»

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Бердянського державного педагогічного університету <http://edu.bdpu.org>
2. Методичний кабінет факультету фізико-математичної і технологічної освіти Аудиторія 205.
3. Медіатека факультету фізико-математичної і технологічної освіти. Аудиторія 205.

Методи навчання :Словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда, навчальна дискусія); наочні (спостереження, ілюстрування, опорний мультимедіаконспект, навчальні фільми); практичні (вправи, розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Засоби діагностики успішності навчання – опитування, тестування.

5. Система оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

